

FOC NOU

AL SERVEI DE CATALUNYA

REDACC O I ADMINISTRACI O : Carrer de Metz, 48

C. C. P. TOULOUSE 377.32

TOLOSA DEL LLENGUADOC

EDITORIAL

Els tres Camins

A LA PORTA mateixa del recobrament de la nostra llibertat i de les nostres llibertats, en encetar aquest mes de Desembre que tots esperem que senyalara, amb la fi de l'any 1944, la de totes les tiranies que ens oïen encara, ens trobem, un cop passat aquest repla de coincidència general, amb tres camins oberts davant nostre i amb tres grups de caminants disposats a emprendre'ls, cada un d'ells el seu, no pas tots sols però, sino invitant peremptoriament els altres a seguir-los, perquè son camins pels quals ha d'anar-hi tothom o no hi anirà ningú.

El primer dona una gran volta de vuit anys i torna al punt de partida. Des d'allí hom pot reemprendre, per la carretera plana de la Constitució de 1931 i l'Estatut de Catalunya, el viatge brutalment interromput per l'aixecament dels militars, falangistes, requetés i monàrquics i, coneguts els trencacolls del pasat, evitar-los en el futur.

El segon torna a mig camí; dona per bones les marrades i drecceres, els corriols de travessa, els pedregats i aiguamolls i ens convida a seguir pel paisatge accidentat i ple d'imprevist que obríren davant dels nostres ulls astorats la rebel·lió i la traïció; és un camí en el que tot es improvisa, els ponts hi son passeres i les carreteres corriols de cabres; per seguir-lo bé calia que darrera les mates uns saltejadors amb uniformes militars espanyols, alemanys i italians, amb barnús, amb camises blaves i amb boines vermelles ens obliguessin a fer ull viu i a posar els peus en plans. Per reemprendre'l caldria, ens agradi o no, el beneplacit dels espectadors d'enllà de les fronteres.

El tercer camí va de dret al desconegut i, com que ningú no hi ha estat, tothom pot pintar-lo com més li agradi: la inspiració hi ocupa el lloc de l'experiència i el desig el de la lògica i si en sortim mal parats haurem de dir que no ens ho pensàvem, demanarem i si cal exigirem que ningú no dubti de la nostra bona fe i millors intencions i, sabent com sabem que els pobles no moren si no volen morir, si no ens hem mort tornarem a començar i si no comencem nosaltres recomençaran els nostres fills i si mentrestant s'ha perdut el que amb tantes penes i treballs ens havíem ben guanyat, dirèm « tant pis », perquè hem viscut sis anys a França.

El primer d'aquests tres camins és, potser monoton; segueix un traçat discutit i rediscutit els anys 1931 i 1932. Si hom l'hagués vigilat dia i nit, si hom l'hagués conservat net i millorat en els revolts perillosos, s'haurien evitat emboscades, accidents i esllavissades i seríem ja molt lluny del punt de partida.

El segon nasqué l'any 1936, precisament d'aquelles malvestats, i a causa d'elles calgué trencar per camps a través i som en som des de l'any 1939: a l'exili, a la preso, al camp de tir, passant pel camp de concentració i els Grups de T. E.

El tercer dels tres camins és també una conseqüència dels mateixos trencacolls. Per bé que no hagi aparegut a la vista fins ara, s'en prefigurava ja com un miratge des del 1939. No continuà res; no té traçat ni pla; no es proposa d'esmenar res en concret. És l'expressió d'un vague desig de canvi de feia. És un crit espontani, estranyament semblant al protocolari de la proclamació d'un nou rei: « el rei ha mort, visca el rei »; naturalment, un altre rei. I diu: « La Constitució és morta, visca la Constitució »; naturalment, una altra Constitució.

Pero, és que la Constitució del 1931 és morta? És que portava en el seu si el germen de la seva pròpia fi, de la seva pròpia mort? És, potser constitucionalment que Franco va assassinar-la? I encara, és que va assassinar-la realment? No, Franco no podia assassinar-la ni derogar-la perquè no tenia poder real ni legal per fer una cosa a l'altra encata que ell i d'altres ho creguessin. Només tenia poder de fet i amb aquesta força il·legal no podia altra cosa que suspendre-la. Si és així, com és, la Constitució del 1931, amb totes les seves realitzacions, Estatut de Catalunya, tots els seus desenvolupaments, Estatuts d'Euskadi i Galícia, i totes les seves possibilitats, és tan viva com el 18 de Juliol del 1936. Quan Franco caurà, la Constitució desmaiada, automàticament es revindrà. Podria restar allitada encara per un curt temps per a agençar-li el restabliment triomfal; pero no caldrà pas ressucitar-la perquè no era pas morta. Considerar-li i voler fer-ne una de nova o bé, seguint el segon camí, voler ressucitar les mesures d'urgència i d'emergència preses durant la guerra per fer-l'n un vestit de fantasia, és molt trist de dir-ho, pero és com donar bel·ligerència i autoritat a Franco, tenir per bo el seu gest de traïdoria i acceptar la seva col·laboració per a anar a un canvi i Franco, per a nosaltres, en el més favorable dels casos, podria haver estat una malaltia greu, pero no sera mai un pretext ni molt menys un ajut.

Un telegrama del President IRLA

A la nostra Redaccio ha estat rebut el següent telegrama: « Ben agrait a la vostra cordialitat. Sa utacions. Sento vivament no poder-me deturar a Tolosa i dir als catalans tota la meua afeció per la seva adhesió a Catalunya i als nostres ideals. Volguen saludar a tots ben cordialment de part meua, pregant que en aquestes hores plenes de responsabilitat per al nostre esdevenir restin tots units, única manera

de treballar eficaçment per Catalunya i la República. Sa utacions. — Josep IRLA. »

A mes, aquest mati ha passat per Tolosa el President Irla, acompanyat del Sr Josep Terradellas, els quals han estat saludats per diversos amics nostres i una representació de « Foc Nou ».

Intervius de « FOC NOU »

CALDRA TORNAR A LLUITAR PER A RECONQUERIR el perdut i no hi ha victòria sense unió. És l'hora d'una veritab'e SOLIDARITAT CATALANA - ens diu el diputat a Corts i il·lustre periodista **CLAUDI AMETLLA**

Claudi Ametlla, diputat a les Corts de la República en representació d'aquelles terres gironines que tant estima, és un vell periodista català que va començar les seves luites periodístiques a la redaccio del glorios « Poble Català ». Després continuà escrivint en diaris i revistes catalanes i més tard s'especialitzà en el gran periodisme formatiu d'Agència fundant i dirigint a Barcelona aquella Agència Fabra successora de l'Havas a la nostra terra.

Que ens perdoni el nostre amic. Quan hem dit que és un « vell periodista » no hem volgut ferir la seva coqueteria carregant-li una peruca argentada, de vençable. Hem volgut dir que és de la vella guàrdia, que porta trenta anys de periodisme actiu i que, en conseqüència, ha adquirit un prestigi i una categoria política dins l'òrbita del catalanisme pur on ell ha desenvolupat sempre les seves activitats.

Per això hem volgut intervenir-lo per als lectors del nostre setmanari convençuts que les seves manifestacions poden ésser guia i luminosa i consell assenyat en uns moments en que cal aclarir horitzons boirosos i marcar els bons camins...

— Quina ha d'ésser, al vostre entendre, la posició dels catalans exiliats de cara a l'esdevenidor polític de Catalunya? — hem preguntat al senyor Ametlla.

— La preocupació màxima dels catalans exiliats — ens diu — ha d'ésser la restauració de Catalunya damunt la base de les institucions pròpies i dins d'un règim de llibertat i Democràcia avui per avui encarnats pel President Josep Irla, la legitimitat del qual tots hem d'acceptar. Aquesta restauració serà difícil i penosa, segurament lenta, tanta és la destrucció operada del Juliol de 1936 enca i Tantmateix ella és la missió ineludible de la nostra generació, el seu deure i la

seva penitència. Nova Renaixença, no res menys, caldrà, per a realitzar-la, un esforç estrènu un ànim impavida i aque la fé que transporta les muntanyes.

Des d'ací no podem fer altra cosa que preparar l'esperit per a aquesta magna empresa, donar-ne la consigna als catalans de bona voluntat, propiciar-ne el clima favorable. Car no soc partidari de

par-nos a actes espectaculars i propagandes sorolloses. Som en terra amiga, pero estrangera, de l'hospitalitat de la qual no d'vem abusar. Ha estat certament necessari de reagrupar els partits i reprendre contactes. A meu entendre les nostres activitats polítiques no han de passar d'això. Si ja se que s'ha produït aquell caòtic moviment que cercant l'unió ens ha desunit encara més i que ha calgut actuar per tal que la perturbació no fes més estralls en el si de s partits. Així i tot, allò que en aquest sentit sigui contenció i reserva, te les meves simpaties. I no sols per aquella raó d'agraïment i cortesia de que acabo de parlar, ans encara per creure que és a Catalunya, i només que a Catalunya, on hem de fer política, car allí hi ha la majoria de catalans, l'opinió, en fi, que mana i decideix. Ací no hi ha mes que els directors, no sabem fins a quin punt seguits o repudiats, estimats o descom.

« Com veieu l'esdevenidor de Catalunya? » — preguntem. — En Claudi Ametlla ens contesta: Segueix pag. 2

REPORTAGES DE FOC NOU

INTERMEZZO PARISENC

per Domènec de BELLMUNT

EL CAUDILLO FA DECLARACIONS

... i es inútil que risquin com que rasquin; mentre hi haura Pirrencus, la frontera sera Franco-espanyola.

Paris, desembre. Tornar a Paris després de cinc anys d'absència per aquell que hi ha passat el millor de la seva vida havia d'ésser, forçosament, una cosa emocionant. L'ocupació alemanya havia ofegat la capital sota l'avalanxa militar nazi i l'ànima de Paris que té clauers de llibertat, flames d'intel·ligència i exquisideses d'Art, romànic, amagada a les velles catacumbes de Lutetia o a les entranyes de la serrallada montmartrina, als peus del Sagrat Cor.

Els parisencs veien desfilar l'aparell militar de l'ocupant amb una mirada greu que dissimulava difícilment llur ràbia i llur protesta. No crea únicament els Boulevards profanats, els palaus profanats, la ciutat tota enllotada sota la bota alemanya; era l'ombra de la Gestapo tacant els murs més augustes de la ciutat, era la humiliació permanent i la menaç traïdora contra el patriotisme francès; era el record de la silueta grotesca de Hitler, en actitud napoleònica, sota l'arc sagrat de l'Estrella.

Hem trobat un Paris que no és encara el Paris d'altres temps, pero que ja comença d'assemblar-s hi. Els impactes a les façanes dels edificis on hi hagué combats durant els dies de l'alliberació recorden al viatger la recent epopeia. Les inscripcions i els rams de flors a nombrosos ingressos de la ciutat on moriren patriotes son testimonis emocionants de l'ocupació. A la nit Paris roman encara a les fosques i els restaurants resten tancats tres dies per setmana. Pero els parisencs somriuen.

Nord-Amèrica hi triomfa. Els boulevards, els Camps Elisis, la rue Rivoli, estan plens de soldats americans. Els cotxes militars aliats emplenen els vials; les vitrines ostenten anuncis en anglès. Es respira fúria de Lucky i de Camel, es venen « Welcomes » per tot arreu, l'espai s'omplena de veus guturals que llenca « yes », « good bye » i « thank you » entre rialles juveniles...

Segueix pag. 3